

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

53. De quibusdam notabilibus pro alijs cambiorum speciebus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

De quibusdam notabilibus pro alijs cambiorum speciebus.

CAPVT LIII.

Antequam cambium per literas, & reale explicemus, oportet aliqua fundamenta notare vilia pro plocum iustitiæ intellectione & discussione. Primum est, pretium pecuniæ tribus de causis præcipuè variari posse

Prima est, ratione legis: nam potest Princeps valorẽ vni pecuniæ augere & minuere: & hinc est, quòd in diuersis regionibus eadem pecunia potest diuersos habere valores, quare vna pretium est auctum lege illius regionis, in altera est diminutum.

Alterca causa est, ipse valor materiæ, quia pecunia eadem est in metallis diuersi valoris; vnde ducatus Castellæ minoris est, quàm Lusitanæ, quia ille est auri impurius, hic auri purioris.

Potest etiam variari ratione maioris aut minoris potestatis, & attẽde, quòd hæc variatio deferuit ad commutationes, quamuis ducatus Castellæ vnum habeat pretium, quantum ad emptiones, tamen quantum ad commutationes potest varia habere pretia iuxta dictam considerationem.

Tertia causa est, copia, aut inopia pecuniarum. Hæc autem causa, etiam variat valorẽ, quantum ad commutationes, atq; ex hac causa prouenit, vt apud forum mercatorum & campforum, pecuniæ modo plus, modo minus valeant: nam licet aliquando commutatur & cambiatur tredecim, aliquando duodecim iulij, pro copia vel inopia pecuniarum. Nota tamen, esse duas fraudes in hoc augmento pecuniarum in foris.

Prima est, monopolium. Aliquando enim solent duo vel tres mercatores conuenire, & ante tempus, vel in principio nundinarum, à campforibus accipere omnes pecunias solendas in alijs locis: cum autem alij veniunt, non inueniunt pecunias, nisi apud illos, & sic valor augetur; sed ista est aperta fraus; nec illi licite possunt tunc augere pretium.

Alterca fraus est, quia simulant campfores, se non habere pecuniam, cum tamen habeant, & ex hac ficta inopia crescit pretium; tamen hoc etiam iniustum est: debet ergo ex licita causa

augeri

augeri pretium, puta, cum inopia prouenit: quia verè est paucitas pecuniæ, aut propter bella, aut alia impedimèta, aut propter multitudinem emptorum, aut petentium cambìa.

Aduertendum est secundo, multum interesse inter cambiũ, & mutuum: numquam enim licet mutuare pecunias in loco, vbi minus valent, vt dentur in loco, vbi plus valent: hoc enim est vsura, cum vltra capitale mutuum in lucro accipiatur. At verò cambire licet pecunias minus valentes in loco vno, pro pecunijs plus valentibus in alio loco, vt tenet Nauar. super cap. fin. de vsur. num. 61. non enim cambium mutuum est, sed permutatio quadam, in qua, ob causas post dicendas, licitum est plus pro minori pretio accipere.

Aduertendum est tertio, pretium in cambijs non aliter comòde mensurari posse, nisi per tres regulas præcedentes; aut per legem, vbi lex taxauit pretia cambiorum, aut per vniuersalem consuetudinem, vbi lex non viget: aut arbitrio boni hominis, vbi illa duo non sunt, habita consideratione ad loca, vbi lex vel consuetudo viget. Hoc autem pretium datur cambiori, ob transmissionem seu transportationem, quam ex loco in locum facit, ipsarum pecuniarum, in cambio præsertim per literas: in reali verò, quia dat pecunias præsentibus pro absentibus: & in vtroq; propter periculum expensas, labores, & obligationem, qua paratus est dare & accipere.

Aduertendum est quarto generaliter in hoc, & in sequenti cambio vnum multum necessarium: nempe, non licere cambiori accipere maius pretium, pro maiori temporis mora, nec accipere danti cambioribus minus dare pretium pro maiori mora solutionis: quocumque enim pretium variatur pure, ratione dilationis temporis, tunc est vsura virtualis. Dico autem pure, quia (vt dicemus postea) cum intercedit lucrum cessans in mora maiori, aliquid ratione huius exigi potest; sed non ratione solius temporis, per hanc regulam, inferius iniuriam aliquot apparebunt. Nec est simile de loco & tempore: licet enim pro loco distantiori augere pretium, quia in loco danti per se maius periculum, maiorque labor, & expensæ sunt; non tamen in tempore, per se loquendo, nisi ratione damni, vel lucri cessantis. His prænotatis, accedamus ad species cambi per literas.

De cambio per literas.

CAPVT LIV.

Hoc cambium quinque modis fit, quamuis alij duorum tantum meminerint. Vnde possumus ipsum in quinque diuidere species.

Prima est; cum Petrus dat campfiori centum Romæ, vt det sibi Venetijs nonaginta quinque, alijs quinque acceptis pro pretio ipsius campfioris, qui literas suas dat Petro pro Venetijs. In hoc autem cambio attenditur valor idem pecuniarum: vt, dat Petrus centum aureos, singulos valoris vndecim Iuliorum, & recipit nonaginta quinque eiusdem valoris Venetijs; hoc cambium omnes probant esse licitum; & iustum, nec aliam habet iniustitiam, nisi cum iniustum exigitur pretium; hoc tamen existente iusto, nullus est scrupulus de cobibendus.

Altera species est, cum quis dat campfiori pecunias, vbi minus valent, vt recipiat illas, vbi magis valent: verbi gratia, dat testones centum Mediolani, vbi minus valent, vt recipiat Venetijs, vbi magis valent, soluto iusto pretio campfiori: hoc cambium iustum est, secundum Syluest. vsura 4. §. 8. & Tabien. ven. vsura; est tamen declarandum iuxta Nauar. cap. fin. de vsur. ma. 62. In cuius gratiam aduerte pecunias absentes minus valent, quam præsentis, quando vtræq; eiusdem sunt pretij, vt aureus vndecim Iuliorum Venetis minus valet Romæ, quam aureus eiusdem vndecim Iuliorum existens Romæ. Tanto autem minus valet, quanto est distantia maior vel minor: præsertim si accedat periculum. Ex hoc sequitur, quod, qui dat Romæ pecunias campfioribus, possit recipere alio in loco alias magis valentes: nam istæ minus valent in illo loco, vbi ille suas pecunias dat campfiori. Tamen debet esse excessus valoris proportionatus distantie, vt tantò plus valeant in loco vbi recipiendæ sunt, quanto minus valent in illo loco vbi absentes præsentium, contractus est iniustus.

Tertia species cambij est, cum e contra Petrus dat campfiori Romæ pecunias, vbi plus valent, vt recipiat eas vbi minus valent, & soluit pretium campfiori. Hoc cambium distinguit Sylu. loco allegato: nam si campfior reddit in eadem specie pecunias: vt, si accepit aureos, reddit aureos, licitum est; si vero